

volt, a világ leghitványabb, legbourbonosabb, legkékvérűbb nemessége élt itt a legmagasabb szférákban, levegőtlenységben, gyökértelenségben, hazátlanságban; ez a gögös, buta, kényúri arisztokrácia töltötte be a spanyol földet. Az ő kezében élt tetszhalálhoz hasonló életet ez az állam, amely a századok folyamán mind mélyebbre süllyedt, harmadrangú ország volt, Európa mappáján színtelen folt. Holott az ország földjén óriási területek álltak megműveletlenül, bányái kihasználatlanul, kohói fűtetlenül, hajói üresen, mezőgazdasági tekintetben a leggazdagabb országgá lehetett volna fejleszteni, szénbányái, higanya, arzén és vasérctelepei a legnagyobb ipari állam lehetőségeit rejtik magukban. Ide azonban legfeljebb, ha a kalmárkodó angol tőke került és nyitott tárnákat a föld belseje felé, hogy a spanyol nép földjén gazdagodjék. (Az angol érdekeltségű bányák játszák ma is a főszerepet az angol kormány spanyol-politikájában és osztályérdekből Franco kormányát segíti Chamberlain kormánya, tudván hogy a köztársaság nemzeti vagyonszerűen a nép tulajdonába juttatja a spanyol hegyek kincseit.)

A spanyol nemesség azonban felelőtlenül élt és pusztulni hagyta a föld értékeit; kékvérűségének nem volt szüksége bányára. E földön papok uralkodtak, donok, márkik.

A nép hívón és bután, szentül és hitetlenül élt, anarchisták és csodatevő búcsújáró helyek között verejtékezett és tombolt az

arénaiban. Az aréna — ez az övé volt, nemes bikák és nemes hölgyek között ülhetett és üvölthetett a porond felé —, ez volt a népe, mint ópium a kínai kulié, hogy eszméletlenül hajtsa fejét igába s hogy szórakozzék és buja öröm lepje meg álmában. Olyan ez, mint a totem a tasmániainak, fétis és narkotikum, bűvölet és kábulat, szurrogátum, amely minden hiányzót helyettesít; primitívül hat, de hatékony s oly módszer, amely pótolhatatlan s mindig előidézhető alluviális mély ösztönökből, olyan mint a fasizmus mákonya az olasz paraszt számára, hogy a tűzijáték komédiája elhallgattassa, olyan mint a hülyülésig hevített és politikai eszközül alkalmazott antiszemitizmus homokja az európai ember szemében, hogy szórakozzék és hallgasson, lelje örömét az antiszemitizmusban, ebben a narkózisban és szuggesztióban, mely primitívtségében alatta marad a tasmániai totemnek is és mint narkózis nem éri el a spanyol bikaviadal tudományos dóziszát. Mindez arra való, hogy a valóság könnyörtelen igazáról elhárítsa a figyelmet.

Ha a szem felnyílik a valóságra, földindulás jár a nyomában, mint a spanyol nép szabadságharca mutatja példaként és fenyegetően, Európa értékhamisító sipistái felé.

Fekete Béla

(Megjelent a „HÍD” 1938 szeptemberi számában)

STIH ZRIJE

*Forr a dalom
csupa rímes, csengő-búgó
versem zengő-zúgó
forradalom.*

*Verseml zihál,
vad sírás szakad ki torkán,
bömböl mint az orkán
s halált szítál.*

*Gyilkos a vers lángja,
de ahol szállt a dal gyújtó üszke,
himnusz harsog ott az új világ büszke
hasadó hajnalára.*

KRLEZSA MIROSLÁV

Fordította: Somorja Sándor, megjelent a „HÍD” 1937 júniusi számában.